

Gmina JANÓW i okolice

ZŁOTA KRAINA PSTRĄGA

Jurajskie piękno

Ta gmina pełna jest magicznych miejsc. Malownicze lasy, bajkowe ostańce, tajemnicze podziemia, krystaliczne źródła i rozległa pustynia tworzą cudowny świat przyrody. Niektórzy dopatrują się w nim nawet czarnoksięskiej mocy Pana Twardowskiego. Z czasem to wspaniałe dzieło natury dopełnili ludzie. Mieszkańcy tych ziem przez wieki wznosili tu swoje osady, wsie, dwory, zamek, pałac i kościoły. Tutaj też, w wyciągnięcie ręki, można poczuć ducha polskiej historii. Historii pisanej latami powstań, wojen i pokoju.

Staw Amerykan

Krajobraz gminy

Gmina wiejska Janów położona jest w województwie śląskim (powiat częstochowski). Zajmuje ona płn.-wsch. część Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Od Częstochowy dzieli ją odległość 20 km, a od Krakowa 90 km. Jej tereny obejmują 146 km², z czego na lasy przypada 52%, a na użytki rolne 45 %. W 22 sołectwach, do których należą: Apolonka, Bystrzanowice, Bystrzanowice-Dwór, Czepurka, Góry Gorzkowskie, Hucisko, Janów, Lgoczanka, Lipnik, Lustawice, Okraglik, Pabianice, Piasek, Ponik, Skowronów, Siedlec, Sokole Pole, Śmiertny Dąb, Teodorów, Zagórze, Złoty Potok i Żuraw, mieszka ponad 5,8 tys.

osób. Przez gminę przebiega droga krajowa Częstochowa - Kielce (nr 46) oraz droga wojewódzka Święta Anna - Żarki (nr 793).

Nazwa i herb

Nazwa Janowa, który powstał w 1670 r., pochodzi od imienia jego założyciela, Jana Aleksandra Koniecpolskiego. Natomiast herb gminy nawiązuje do herbu szlacheckiego Koniecpolskich – Pobóg (Pobog). Na błękitnej tarczy przedstawia on srebrną podkowę zwróconą w dół, ze złotym Krzyżem Kawalerskim na szczycie. Historia tego herbu sięga X wieku.

Zawsze Fair Play

Janów jest gminą turystyczno-rolniczą. Jej mieszkańcy pracują w gospodarstwach rolnych (ok. 2,5 tys.) oraz małych i średnich firmach (246).

Janowski Rynek

Zabytkowa studnia w Janowie

Wszystkie sołectwa posiadają sieć wodociagową i telefoniczną. W Janowie i Złotym Potoku działają własne oczyszczalnie ścieków. Gmina jest przyjazna inwestorom oraz ludziom chcącym się tutaj osiedlić na stałe. W 2006 r. przyznano jej tytuł „Gminy Fair Play”.

Brama Twardowskiego

Lasy, skałki i pustynia

Bogate środowisko przyrodnicze tworzą m.in.: wapienne ostańce (378), jaskinie i schroniska skalne (35), źródła krasowe (wywierzyśka), dolina rzeki Wiercicy, stawy (22), lasy mieszane (m.in. buk, grab, dąb i sosna) oraz

Na Pustyni Siedleckiej

tereny Pustyni Siedleckiej. Ochronie krajobrazu oraz rzadkich gatunków flory i fauny służą cztery rezerваты przyrody oraz Park Krajobrazowy Orlich Gniazd. W gminie istnieje ponadto pięć szkieł przyrodniczo-dydaktycznych.

Zawilce w złotopotockich lasach

Turystyczne atrakcje

Przez tereny gminy przebiegają szlaki piesze (6), trasy rowerowe (3) oraz szlaki konne (3). Dużą atrakcją turystyczną dla młodzieży stanowi „Galeria Planet”, leżąca pomiędzy Piaskiem i Julianką. Ten zbiór modeli planet Układu Słonecznego jest po prostu przeskalowanym jego odwzorowaniem w terenie. Z kolei

dzieci chętnie odwiedzają „Zaczarowany Las”, gdzie aktorzy, m.in. z Częstochowy, wcielają się w postacie ze znanych bajek. W okolicy nie brakuje również ścianek wspinaczkowych (Leśna Zława, Babska Skąta) i ciekawych jaskiń

Bractwo Rycerskie - „Drużyna Żelaznego Wilka”

(Wierna i Wiercica). Natomiast Pustynia Siedlecka przyciąga m.in. miłośników ekstremalnych sportów motorowych. Ten, kto lubi ciszę, znajdzie ją zapewne w lasach pełnych grzybów i nad wodami, gdzie nie brakuje ryb. Prawdziwe tłumy gromadzą też największe imprezy w gminie: Święto Pstrąga, Jurajskie

Rzut podkową

Zawody te organizowane są na terenie gminy Janów od kilku lat, przy okazji różnych imprez plenerowych. W 2005 r. podczas kolejnej edycji zawodów w przeciągu jednej godziny do celu rzuciły 992 osoby. Ten rekordowy wynik został wpisany do Polskiej Księgi Rekordów i Osobliwości.

Ciekawostki

- gmina Janów ma największą liczbę rezerwatów przyrody w woj. śląskim (4),
- w większości sołectw zrekonstruowano zabytkowe studnie,
- w 2005 r. Janów k. Częstochowy (woj. śląskie), Janów Lubelski (woj. lubelskie), Janów Podlaski (woj. lubelskie) i Janów k. Sokółki (woj. podlaskie) podpisały porozumienie o współpracy „4 x Janów”

Lato Filmowe, Pustynny Piknik oraz Dni Gminy Janów.

Bogactwo zabytków

Do zabytków i cennych obiektów gminy należą: Pałac Raczynskich, Dworek Krasieńskiego, Pstrągarnia Raczynskich, młyn Kotaczew, dawne schronisko Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, ruiny zamku Ostreżnik, osiedle Wały, kościoły (Złoty Potok,

Kościół i galeria w Złotym Potoku

Żuraw i Janów), kapliczki, cmentarz żydowski oraz liczne miejsca pamięci narodowej.

Z historii Janowa i okolic

Najstarsze dzieje

Pierwsi ludzie pojawili się na tych ziemiach już w środkowym paleolicie (ok. 80 tys. lat p.n.e.). Świadectwem tego są m.in. krzemienne narzędzia odnalezione w jaskini - Grocie Niedźwiedziej. Z kolei przykładem wczesnośredniowiecznego osadnictwa jest grodzisko Osiedle Wały z VIII w. w Złotym Potoku.

Paleolityczne narzędzia

Najstarsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1153 r. Wówczas nosiła ona nazwę Potok. To wtedy Piotr Dunin Włostowic herbu Łabędź ufundował tu drewniany kościół. W XIII w. Potok należał do rodu Odrowążów, a następnie Jelliczyków. Wiele tajemnic kryją w sobie ruiny gotyckiego zamku Ostreżnik z pocz. XIV w. Prawdopodobnie został on wzniesiony przez krakowskiego starostę - biskupa Jana Muskatę i zniszczony kilkadziesiąt lat później przez wojska Władysława Jagiełły (1391 r.).

W XIV w. Potok należał do Szreniawitów, którzy od nazwy osady przyjęli nazwisko Potockich. Z czasem jego nazwa uległa zmianie na Złoty Potok.

Historycy przypuszczają, że słowo to nawiązywało do złotego koloru krzyża (półtrzcia) w herbie Potockich. Następnie władali nim m.in. Korycińscy i Jan Aleksander Koniecpolski (1635-1719). Ten ostatni nieopodal założył miejscowość Janów (1670 r.). Dwadzieścia lat później uzyskała ona prawa miejskie (1696 r.).

Płaczęć z 1670 r.

Lata świetności

W 1851 r. dobra złotopotockie przejął generał hrabia Wincenty Krasiński. Przez kilka miesięcy 1857 r. przebywał tu jego syn, wielki polski poeta i dramatopisarz Zygmunt Krasiński. Potem, na skutek koligacji rodzinnych, Złoty Potok stał się własnością Raczyńskich (do 1945 r.).

Podczas powstania styczniowego 1863 r. walczył tu oddział płk. Zygmunta Chmieleńskiego. Jednym z jego żołnierzy był 18-letni Adam Chmielewski,

„Scena z powstania styczniowego” - T. Ajdukiewicz

Rekonstrukcja zamku Ostreżnik
- rys. M. Szelerewicz

późniejszy brat Albert. Oddział Chmieleńskiego odniósł wiele zwycięstw nad Rosjanami, m.in. w Janowie. Jednak po opuszczeniu Janowa przez powstańców, Rosjanie wymordowali większość jego mieszkańców, a samo miasto spalili. Wkrótce też z woli cara odebrano mu prawa miejskie (1870 r.).

Herb
gen. W. Krasińskiego

Edward Raczyński

Za panowania Raczyńskich Złoty Potok przeżywał lata świetności. W 1881 r. hrabia Edward Raczyński założył tu pierwszą w Europie hodowlę pstrąga. Natomiast przed I wojną światową do ochrony w Złotym Potoku, prowadzonej przez hrabinę Stefanię Raczyńską, uczęszczał przyszły wielki polski śpiewak - Jan Kiepura (1906-1907).

Warto wiedzieć, że...

- Elżbieta, czteroletnia córka Zygmunta Krasińskiego, spoczywa w podziemiach złotopotockiego kościoła,
- podczas ataku na Janów (5 lipca 1863 r.) oddział płk. Z. Chmieleńskiego liczył 600 piechurów, 260 kosynierów i 120 jeźdźców,
- we wrześniu 1939 r. w okolicznych lasach walczyła z Niemcami 7 Dywizja Piechoty Armii „Kraków”,
- jeszcze pod koniec XX w. oficjalna nazwa Złotego Potoku brzmiała Potok Złoty.

Organy z kościoła w Złotym Potoku

Mogiła mjr. J. Wrzoseka

talionu 74 Pułku Piechoty. Ten dzielny żołnierz, uczestnik igrzysk olimpijskich w Berlinie (1936 r.), poległ w Złotym Potoku 3 września 1939 r.

W latach okupacji na terenie gminy istniały silne oddziały partyzantkie. Jednym z nich był oddział dowodzony przez Stanisława Wencła ps. „Twardy”. Wchodził on w skład 23 Dywizji Piechoty AK. To jego żołnierze 9 listopada 1944 r. w pobliżu Diableskich Mostów zorganizowali zasadzkę na niemiecką kolumnę zandarmów. Wśród jedenastu zabitych nieprzyjaciół znalazł się także miejscowy oprawca Julian Szubert, nazywany „krwawym Julkiem”.

Żołnierze oddziału AK „Twardego”

W nocy z 26 na 27 grudnia 1944 r., w okolicach wsi Bystrzanowice, oddziały AK przyjęły zrzut brytyjskiej misji specjalnej (operacja Freston). W jej skład wchodziło czterech Anglików oraz polski oficer łącznikowy, kpt Antoni Pospieszalski ps. „Łuk”. Pomimo upływu lat, cele tej misji nie do końca zostały wyjaśnione.

Orle Gniazda

W 1857 r. do dworku generała Wincentego Krasińskiego w Złotym Potoku przyjechał poeta i krajoznawca Wiktoryn Zieliński. Celem jego wizyty było spotkanie z synem Wincentego, wielkim polskim pisarzem Zygmuntem Krasińskim. Obaj panowie będący pod urokiem jurajskich zamków często gawędzili na ich temat. I to właśnie wtedy, podczas jednego z wieczorów, Wiktoryn Zieliński miał je nazwać Orlimi Gniazdami.

Jak przypuszczają historycy, z inicjatywy króla Kazimierza Wielkiego na Jurze wzniesiono ok. 36 zamków i strażnic obronnych.

Wojenne losy

W okresie międzywojennym w Złotym Potoku gościli Józef Piłsudski i prezydent RP Ignacy Mościcki. W czasie kampanii wrześniowej 1939 r. bohaterski opór stawiali tu Niemcom oddziały 7 Dywizji Piechoty Armii „Kraków”. Jednym z bohaterów tych walk był mjr Jan Wrzosek, dowódca 3 ba-

Od dworku do młyna

Dworek Krasińskiego

Wielki poeta i dramatopisarz Zygmunt Krasiński (1812-1859) trzykrotnie gościł na Jurze wraz z rodziną. Jej piękno tak urzekło ojca poety, Wincentego Krasińskiego, dawnego generała wojsk napoleońskich, że zakupił dobra złotopotockie dla swego syna, Zygmunta (1851 r.).

Poprzednim właścicielem Złotego Potoku był Cyprian Pintowski. Oprócz klasycystycznego dworku z 1829 r. należały do niego ruiny XVI-wiecznej budowli, nazywanej zamkiem.

Dworek Krasińskich

Po raz pierwszy Krasiński odwiedził tutaj ojca w 1852 r. Na dłużej, wraz z żoną i dziećmi, przyjechał w połowie 1857 r. (lipiec-wrzesień). Wtedy też nieoczekiwanie zmarła tu jego czteroletnia córka, Elżbieta. Po tym zdarzeniu Krasiński na stałe wyjechał do Paryża.

Obecnie w dworku mieści się Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego. Ten klasycystyczny obiekt zdobi od frontu ganek wsparty na dwóch parach

Zygmunt Krasiński

Należą do nich m.in.: portrety Elżbiety Krasińskiej i Wincentego Krasińskiego, autorstwa F. Winterhaltera, rysunkowy portret poety w wieku dziecięcym oraz zbiorowy portret jego dzieci. W 2007 r. obchodzono jubileusz 150-lecia pobytu Zygmunta Krasińskiego w złotopotockim dworku. Z tej okazji miała tu miejsce historyczna inscenizacja. W postaci Zygmunta Krasińskiego oraz członków jego rodziny wcielił się pracownicy Urzędu Gminy w Janowie i SOKiS-u.

Gen. W. Krasiński, żona poety, Eliza oraz Z. Krasiński - inscenizacja z 2007 r.

toskańskich kolumn. Wśród zgromadzonych eksponatów znajdują się meble, obrazy i rzeźby, będące dawną własnością Krasińskich i Raczyńskich.

Należą do nich m.in.: portrety Elżbiety Krasińskiej

Pałac Raczyńskich

Pałac Raczyńskich

Dzieje obecnego pałacu sięgają 1581 r. Początkowo miał on postać dworu obronnego z wieżą. W 1625 r. budowała, nazywana już zamkiem, stała się własnością Jana Korycińskiego, a następnie Koniecpolskich. Potem władali nim Potoccy, Bironowie i Szaniawscy.

Wnętrze jednej z sal pałacu

W 1829 r. przejął go Stanisław Leski, który tuż obok wybudował parterowy dworek. W 1851 r. zadłużone dobra złotopotockie od Cypriana Pintowskiego odkupił gen. Wincenty Krasiński. Wkrótce też zrujnowany zamek przebudował na pałac w stylu neoklasycystycznym (1856 r.). W 1877 r. zamieszkała w nim Maria Beatrix Krasińska, najstarsza cór-

ka poety Zygmunta Krasińskiego. Po jej ślubie z Aleksandrem Raczyńskim pałac został gruntownie wyremontowany i zyskał nowy, bogaty wystrój wnętrz.

W latach 1903-1905 nowy właściciel pałacu, hrabia Karol Raczyński dokonał w nim kolejnej przebudowy. Po ślubie Karola z księżną Stefanią Czetwertyńską (1906 r.) Złoty Potok stał się ich gniazdem rodzowym.

Podczas okupacji pałac zajęli Niemcy, a Raczyńscy zamieszkali w dworku u jego stóp. Tuż przed zakończeniem wojny okupanci wywieźli z pałacu najcenniejsze dzieła sztuki i sprzęty, a reszty zniszczeń w 1945 r. dokonali żołnierze Armii Czerwonej. Wkrótce też nowe władze komunistyczne rozparcelowały dobra zlotopotockie, a Raczyńskim zabroniono powrotu do Złotego Potoku.

Pałac nad stawem Irydion

Lew z herbem Nałęcz

Park pałacowy

Po wojnie pałac był siedzibą Technikum Rolniczego, a później Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego. Następnie mieścił się w nim Oddział Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Obecnie nadal jest własnością skarbu państwa. Fronton budowli, w postaci ryzalitu z tarasem, podparty jest sześcioma kolumnami. Natomiast jego szczyt wieńczy tympanon z kartuszem herbowym. Przed głównym wejściem stoją dwa lwy z tarczami herbowymi Raczyńskich (Nałęcz) i Czetwertyńskich (Pogoń Rуска).

Całość założenia otacza zabytkowy park (38,5 ha)

ze stawem Irydion. Na drzewostan parku składają się m.in. dęby, lipy, klony oraz gatunki egzotycznych drzew (tulipanowiec, wiąz turkieski).

Kwiat tulipanowca

Pstrągarnia Raczyńskich

Rzeka Wiercica bierze swój początek z krystalicznie czystych źródeł Zygmunta i Elżbiety. Fakt ten nasunął Edwardowi Raczyńskiemu pomysł założenia na miejscu hodowli ryb łososiowatych, m.in. pstrągów. I tak w drugiej połowie XIX w. wybudowano tu gospodarstwo rybackie, składające się z 32 stawów o łącznej powierzchni 132 tys. m². Jego organizację powierzono przybyłemu z Litwy inż. Michałowi Girdwoyniowi.

Pstrąg tęczy

Pstrągarnia Raczyńskich - 2007 r.

Pierwszą partię ikry pstrąga tęczego sprowadzono ze Stanów Zjednoczonych w 1881 r. Ten cenny ładunek przybył do Polski statkiem pod opieką pewnego amerykańskiego senatora. W dowód wdzięczności Edward Raczyński nadał jednemu z okolicznych stawów nazwę Amerykan. Wkrótce też w miejscowej hodowli pojawiły się także: pstrąg strumieniowy i jeziorowy, łosoś kalifornijski, węgorz, karp polski i królewski, sandacz oraz lin i brzana.

Od dworku do młyna

Z czasem tutejszą ikrę zaczęto eksportować do Anglii, Szwecji, Danii i Holandii. Dało to początek triumfalnemu pochodowi złotopotockiego pstrąga na stoły całej ówczesnej Europy. W 1908 r. gospodarstwo posiadało już 46 stawów, a lustro ich wody miało ponad 36 ha.

Projekt budynku pstrągarni z lat 80. XIX wieku

Po 1945 r. gospodarstwo rybackie przejął miejscowy PGR. W 2005 r. skarb państwa sprzedał je dotychczasowemu dzierżawcy – Markowi Piszczale. Obecnie tutejsza hodowla obejmuje pstrąga, karpia i jesiotra. Szczególnie cenione są złote i hrabiowskie odmiany pstrąga, o złotych i błękitnych odcieniach łuski. Gospodarstwo prowadzi ogólnodostępną sprzedaż świeżych ryb. Ich wysmienity smak można również poznać dzięki miejscowej smażalni.

Pstrągarnia w zimowej szacie

Dawne schronisko PTT

W okresie międzywojennym Karol Raczyński aktywnie działał w Polskim Towarzystwie Tatrzańskim. Wkrótce też postanowił wybudować na Jurze pierwsze schronisko PTT. W tym celu do Złotego Potoku sprowadził górali, którzy nieopodal pstrągarni wzniesli drewniany dom w stylu zakopiańskim (1935 r.). Podczas

Budynek schroniska z 1935 r.

okupacji dawał on schronienie osobom uciekającym przed Niemcami (m.in. z Powstania Warszawskiego) i był kryjówką broni dla oddziału partyzanckiego AK „Twardego”. Po wojnie budynek stanowił własność PGR, a następnie Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego w Częstochowie. Obecnie należy on do Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Jeszcze w 1946 r. nad jego gankiem znajdował się balkon. Natomiast sam dach był kryty gontem do 1999 r.

Rekonstrukcja zamku - rys. Z. Lis

Tajemniczy zamek

Ruiny zamku Ostreznik zajmują wierzchołek wapiennej skały (370 m n.p.m.) porośniętej bukowym lasem. Od strony płn. i zach. przybiera ona postać pionowych ścian o wysokości do 20 m. Obecnie jego relikwiami są niewielkie fragmenty murów.

W źródłach historycznych nie znajdziemy informacji na temat zamku. Brakuje ich także w kronikach Jana z Czarnkowa i Jana Długosza. Jeszcze do niedawna sądzono, że jego fundatorem mógł być król Kazimierz Wielki. Jednak najnowsze badania archeologiczne (2002/2004 r.) wiążą raczej tę budowlę

Monstrancja i zdobione drzwi z zamku Ostreznik

LEGENDA O PIĘTAKU

Dawno temu trzech młodych chłopców pasło owce u podnóża zamku Ostreżnik. Pod wieczór jeden z nich, Piotrek, zauważył brak najpiękniejszej w stadzie sztuki. Wspólne poszukiwania trwały długie godziny. Niestety, po owcy nie było najmniejszego śladu. Dwaj chłopcy przeko-

beczenie zwierzęcia. Idąc za tym dźwiękiem, dotarł do nieznannej jaskini. Beczenie owcy wyraźnie dobiegało z głębi ziemi. Z duszą na ramieniu wszedł do środka jaskini.

Przemierzając długie korytarze, dotarł w końcu do tajemnych drzwi. Gdy je otworzył, zobaczył komnatę pełną złota, zagubioną owcę i piękną księżniczkę. Wkrótce też z ust dziewczyny popłynęły słowa: Wychodząc stąd, możesz zabrać tyle złota, ile zdołasz udźwignąć. Ale pamiętaj, nie możesz oglądać się za siebie! Jednak Piotrek niepomny przestrogi, obładowany skarbem, będąc już jedną nogą za progiem komnaty, nagle obrócił głowę do tyłu. I wtedy dębowe drzwi, zamykając się z hukiem, obcięły mu piętę. Później przez resztę życia cieszył się wielkim bogactwem i był nazywany Piętakiem.

Jaskinia Ostreżnicka

nani, że to sprawka wilka, poddali się i wrócili do wsi. Jednak Piotrek ciągle nie dawał za wygraną. I gdy był już pełen najgorszych przeczuć, nagle z głębi lasu usłyszał ciche

z działalnością biskupa Jana Muskaty. To on bowiem, w latach 1304–1306, pełniąc funkcję starosty krakowskiego, przystąpił na terenie ziemi krakowskiej do wznoszenia wielu obiektów obronnych.

Pod koniec XIV w. zamek ten był prawdopodobnie siedzibą rycerza Wojciecha z Potoka, który za cichym przyzwoleniem księcia Władysława Opolczyka, trudnił się okolicznym rozbójem. Kres temu procederowi położyła karna ekspedycja króla Władysława Jagiełły (1391 r.). Natomiast w

Herb Kornic

XV wieku z zamku mógł korzystać rycerz-rabuś Mikołaj Siestrzeniec herbu Kornic. Jest to bardzo prawdopodobne, bowiem wtedy należały do niego pobliskie wsie: Zawady, Przewodzisławice i Jarosław.

Zamek Ostreżnik składał się z zamku górnego (300 m²), dolnego (1400 m²) i podzamcza (7200 m²). Obie części zamku z podzamczem łączył zapewne drewniany most przerzucony nad potu-

dniową fosą. Od południa wiodła też do niego główna brama.

Podczas powstania styczniowego 1863 r. na zamku przebywał oddział płk.

Fragmenty murów zamku

Zygmunta Chmieleńskiego. Z faktem tym związana jest legenda o powstańczym skarbie ukrytym w zamkowych podziemiach. U podnóża zamkowej skały leży Jaskinia Ostreżnicka. Natomiast w złotopotockim kościele znajdziemy bogato zdobione drzwi i monstrancję, pochodzące z zamku Ostreżnik.

Warto zwiedzić w okolicy...

- ruiny XIV-wiecznych zamków: Olsztyn (gm. Olsztyn) oraz Mirów i Bobolice (gm. Niegowa)
- ruiny XIV-wiecznej strażnicy Suliszowice (gm. Żarki)

Zamek Mirów

Od dworku do młyna

Osiedle Wały

Na skalnym wzgórzu, naprzeciw Prągarzni Raczyńskich, znajdują się pozostałości grodziska Osiedle Wały z VIII w. Grodzisko to miało kształt dwóch przylegających do siebie elips.

Tereny słowiańskiego osiedla

Mniejsza z nich, otoczona dwoma wałami, stanowiła siedzibę władcy (1410 m²), natomiast większa, otoczona pojedynczym wałem, dawała schronienie jego podwładnym (16.406 m²).

*Rekonstrukcja Osiedla Wały
- rys. M. Szelerewicz*

Przebieg wałów zbudowanych z ziemi, drewna i kamieni pozostał czytelny do dziś.

Wewnątrz grodziska stały domy mieszkalne z drewna oraz inne budynki gospodarcze. Mieszkańcy zajmowali się hodowlą zwierząt i uprawą orkiszu – średniowiecznej odmiany pszenicy. Władca osiedla pełnił zarazem funkcję najwyższego kapłana tej społeczności. Północna część osiedla przylegała do wysokiej skały. Na jej szczycie znajdowało się miejsce kultu słowiańskiego bóżka Światowita. Tutaj też, w widocznym nadal zagłębieniu skalnym, składano ofiary ku jego czci. Przypuszcza się, że całe osiedle zamieszkiwało nawet kilkadziesiąt osób. Ustawienie jego domostw było podobne jak w historycznym Biskupinie. Skalne osiedle zostało opuszczone w XI w. Było to prawdopodobnie związane z rozwojem chrześcijaństwa na ziemiach polskich.

Młyn Kotalczew

Młyn Kotalczew

Historia młynarstwa w dolinie rzeki Wiercicy (Potok) sięga XV w. Już w 1473 r. mielono tu mąkę w sześciu młynach, z których do dzisiaj pozostał jeden – Kotalczew. Znajduje się on u ujścia Stawu Nocy Letniej. W XV w. jego właścicielem był Piotr Potocki, a młynarzem Piotr Palis. W XIX w. młyn zaznaczony był na mapach z okresu Księstwa Warszawskiego

Wnętrze młyna

i Królestwa Polskiego (1807-1839). Po 1945 r. młyn przejęła gminna spółdzielnia produkcyjna. W latach 50. XX w., po zdemontowaniu koła wodnego, jego zasilanie zmieniono na elektryczne. Obecnie dzierżawi go prywatna osoba. Obiekt ten znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego.

Kościół w Złotym Potoku

Kościół św. Jana Chrzciciela

Pierwszy drewniany kościół w Potoku został prawdopodobnie ufundowany przez Piotra Dunina Włostowica (I poł. XII w.). Natomiast kościół murowany powstał tutaj już w 1298 r. Pod koniec XVI w. zamieniono go w zbór protestancki, po czym w 1601 r. był przywrócony katolikom.

Obecny kościół św. Jana Chrzciciela, pierwotnie gotycki, był wielokrotnie przebudowywany. Począwszy od XVII w., dobudowano do niego m.in. kaplicę Matki Bożej, podwyższono nawę i wznie-

Ołtarz główny kościoła

siono kaplicę Krasieńskich. Kolejną jego rozbudowę przeprowadziła hr. Maria Krasieńska (1884 r.).

Do cennego wyposażenia kościoła należą m.in.: gotycki portal z drewnianymi drzwiami, przeniesionymi podobno z zamku Ostrężnik (XV w.), dwa gotyckie dzwony, ołtarz główny z lat 1619–1645, organy z XVII w. oraz barokowa chrzcielnica z XVIII w. W ołtarzu głównym znajdu-

Antependium ołtarza głównego

je się antependium z XIX w. Ta ozdobna zastłona, spełniająca w liturgii rzymskiej rolę frontu ołtarza, została przywieziona z Rzymu przez Elżbę Krasieńską. W kościele przechowywany jest także mszał z herbem Korwin – rodu Krasieńskich na okładce (XIX w.).

W krypcie grobowej kaplicy Krasieńskich spoczywają szczątki Elżbiety – córki Zygmunta Krasieńskiego, trzech synów Karola Raczyńskiego oraz ich ojca, Karola. Wnętrza świątyni zdobią ponadto piękne epitafia nagrobne Jeremiego Włonieckiego (XVI w.) i Zofii Silnickiej (XVII w.). W otoczeniu kościoła rosną zabytkowe lipy i dęby.

Mszal Krasieńskich

Kościół w Żurawiu

Kościół św. Bartłomieja

Murowany kościół św. Bartłomieja w Żurawiu powstał w 1440 r. W połowie XVI w. stał się on świątynią protestancką i powrócił do katolików dopiero z początkiem XVII w. W swej historii kościół wielokrotnie ulegał pożarom, po czym go odbudowywano. Dlatego też jego obecny wygląd zewnętrzny to mieszanica różnych stylów, m.in. baroku.

Po rozbudowie, w latach 1885–1886 i 1893 r., zyskał on dłuższą nawę oraz zachodnią wieżę. W jego wnętrzu znajdziemy m.in.: manierystyczny ołtarz główny (1620–1630), przebudowany w XIX w., barokowe i neogotyckie ołtarze boczne, chrzcielnicę z czarnego marmuru (XVIII w.) oraz neobarokową ambonę z końca XIX w. W otoczeniu świątyni rosną zabytkowe drzewa, m.in. lipa i wiąz.

Ołtarz boczny kościoła

Zabytki sakralne

Kościół Niepokalanego Poczęcia NMP

Neobarokowy kościół Niepokalanego Poczęcia NMP w Janowie pochodzi z lat 1921-1923. Od zachodu do jego bryły przylega wieża z zegarem. Wcześniej w tym miejscu wznosiły się dwa inne kościoły – drewniany (1709 r.) i murowany (1878 r.). Przed wybuchem I wojny światowej w Janowie istniał niewielki kościół parafialny. Jednak podczas działań wojennych został on zniszczony przez artylerię niemiecką (grudzień 1914 r.).

Wnętrze kościoła w Janowie

Obecny kościół posiada polichromię z lat 80. XX w., która zastąpiła wcześniejszą polichromię z lat 40. XX w. Jego ołtarz główny nosi cechy neobarokowe, podobnie jak ambona z posążkami trzech aniołów. Do cennego wyposażenia należą m.in. kielich z XVIII w. oraz monstrancja z 1854 r. Na frontonie świątyni

wmurowana jest tablica poświęcona kpt. Jerzemu Kurpińskiemu, dowódcy oddziału AK „Ponury”.

Fasada kościoła w Janowie

Janowscy Żydzi

Przed II wojną światową w Janowie mieszkała duża liczba Żydów (ok. 200 osób). Posiadali oni tutaj własną synagogę, szkołę i cmentarz (kirkut) z XVIII w. Chowano na nim także Żydów z Częstochowy. We wrześniu 1939 r. Niemcy wywieźli wszystkich janowskich Żydów do gett w Częstochowie i Koniecpolu. Następnie trafili oni do obozów koncentracyjnych, gdzie zostali wymordowani. Obecnie jednym

Cmentarz żydowski

Zabytkowa macewa

ze śladów tej dawnej społeczności jest miejscowy cmentarz. Wśród 20 zachowanych macew, najstarsza pochodzi z 1791 r. W latach 90. XX w. teren cmentarza został ogrodzony i uporządkowany przez ocalałą z holocaustu rodzinę Jacka Salzburga, mieszkającą na stałe w USA.

Warto zobaczyć w okolicy...

- drewniany kościółek św. Idziego z 1596 r. w Zrębicach (gm. Olsztyn)

Kościół w Zrębicach

- cmentarz z czasów I wojny światowej w Kotowicach (gm. Żarki).
- grób chasydzkiego cadyka Dawida Lelowela w Lelowie (gm. Lelów)
- dawną bożnicę żydowską z I poł. XIX w. (obecnie dom kultury) w Żarkach (gm. Żarki).
- pustelnię na wschodnim krańcu wsi Czatachowa (gm. Żarki)

W świecie przyrody

Skala z Krzyżem

Rezerваты przyrody

Na terenie gminy istnieją cztery rezerваты przyrody. Największym z nich jest rezerwat krajobrazowy Parkowe (1957 r. – 153,2 ha). Swym zasięgiem obejmuje on dolinę rzeki Wiercicy z licznymi źródłami krasowymi, skałami i jaskiniami. Należą do nich m.in. źródła Zygmunta i Elżbiety, Diabelskie Mosty, Skala z Krzyżem i jaskinia – Grota Niedźwiedzia. Rezerwat ten porasta naturalny las bukowy. Znajdziemy tu także Pstragarnię Raczyńskich z 1881 r. oraz pozostałości dawnego grodziska – Osiedla Wały

Owoce buczyny

Bukowy las w rezerwacie Parkowe

(VIII – XI w.). Do równie ciekawych zalicza się rezerwat krajobrazowo-leśny Ostrężnik (1960 r. – 3,85 ha). W jego granicach leżą ruiny zamku Ostrężnik (XIV w.) oraz Jaskinia Ostrężnicka. Tu-

Źródła Zygmunta

tejszy drzewostan tworzą: buk, grab, jawor i wiąz. Dla ochrony naturalnego starodrzewu sosnowo-dębowego, m.in. z domieszką jodły, modrzewia i buka, założono rezerwat leśny Kaliszak (1954 r. – 14,6 ha). Piękny drzewostan bukowy chroni rezerwat leśny Bukowa Kępa (1996 r. – 52,8 ha).

Pstrąg żródlany w Wiercicy

Dolina Wiercicy

Wiercica bierze swój początek ze źródeł Zygmunta i Elżbiety (Złoty Potok) oraz okresowego Źródła Zdarzeń (Ostrężnik). Mają one charakter szczelinowo-krasowy. O wyjątkowej czystości tych wód świadczy żyjący tu skorupiak – kietlź zdrowy. Wypływająca stąd woda tworzy dwa potoki: Zygmunta i Elżbiety. Po kilkuset metrach łączą się one w rzekę Wiercicę.

Rzeka Wiercica

W górnym biegu jej szerokość wynosi 10 m, a głębokość dochodzi do 2 m. Poniżej tworzy ona szereg stawów przepływowych. Należą do nich m.in. stawy: Zygmunta, Świętokrzyski, Szmaragdowy, Nocy Letniej, Amerykan, Guców, Irydion i Elżbietki. Nieopodal stawu Nocy Letniej (Złoty Potok) bije źródło krasowe Spełnionych Marzeń, którego wody również zasilają Wiercicę.

W świecie przyrody

Pustynia Siedlecka

Pustynia Siedlecka swoim wyglądem zdecydowanie góruje nad Pustynią Błędną. Jej piaszczysta część zajmuje 25 ha, a tereny zalesione liczą ponad

Pustynia Siedlecka

30 ha. Zalegający tu piasek stanowi pozostałość dna morskiego z okresu górnej jury (ok. 150 mln lat p.n.e.). W niektórych miejscach tutejsze wydmy dochodzą do 30 m wysokości. W upalne dni możemy tu doświadczyć zjawiska fatamorgany. Na terenie pustyni istnieje źródło bezodpływowe Oaza. Miejscową roślinność tworzą m.in.: sosna zwyczajna, szczotlicha siwa, kocanka piaszkowa i wydymurzyca piaszkowa. W latach 60. XX w. działała tu kopalnia piasku. Teraz jej tereny służą m.in. fanom ekstremalnych sportów motorowych i pustynnym imprezom.

Wycieczka szkolna na pustyni

Wapienne ostańce

Jednym z symboli gminy jest wapienny ostaniec Brama Twardowskiego, leżący przy drodze do Siedlca. Ma on kształt skalnej bramy i otacza go bukowy las. Z ostańcem tym związana jest legenda o Panu Twardowskim. Podczas kampanii

Diabelskie Mosty

Brama Twardowskiego

wrześniowej 1939 r. w jego pobliżu trwały zacięte walki oddziałów Armii „Kra-ków” z Niemcami. Z kolei przy drodze w kierunku Ostreżnika znajdziemy grupę skał o nazwie Diabelskie Mosty. Tworzą ją wysokie bloki skalne (ok. 15 m) z licznymi głębokimi szczelinami. To w ich pobliżu oddział AK „Twardego” dokonał udanego ataku na Niemców, zabijając m.in. znanego kata miejscowej ludności,

PAN TWARDOWSKI

Przed wiekami jednym z właścicieli zamku Ostreżnik był rycerz Bartosz Odrowąż. Któregoś dnia zapragnął on osobiście poznać sławnego Pana Twardowskiego. W tym celu zaprosił go na swój zamek, gdzie wyprawił huczną ucztę. Wielce zadowolony Pan Twardowski postanowił odwiedzić się miłemu gospodarzowi. Po biesiadzie zaprowadził rycerza nad okoliczny potok i jednym skinieniem dłoni zamienił jego kamienie w bryłki złota. Zaskoczony tym widokiem Bartosz miał krzyknąć wtedy z przejęciem: „Toż to Złoty Potok!”, co ponoć dało nazwę pobliskiej miejscowości.

Dobry uczynek czarnoksiężnika nie uszedł jednak uwagi diabła, który znając słabość Twardowskiego do mocnych trunków, zaczął się na niego w pobliskiej karczmie. I kiedy już miał go porwać do piekła, Twardowski wybiegł z karczmy i wskoczył na koguta. Ten zaś, powiększony jego czarami do wielkości konia, odbił się od jednej ze skałek i poszybował ze swym jeźdźcą prosto na księżyc. Świadectwem tej legendy jest skała w pobliżu Ostreżnika o nazwie Brama Twardowskiego. Na jej szczycie jeszcze dziś można dostrzec trzy wyraźne wgłębienia, przypominające kształtem pazury zaczarowanego koguta.

Juliana Schuberta (9 listopada 1944 r.). Natomiast w lesie naprzeciw Pstrągarni Raczyńskich stoi Skąta z Krzyżem, która oprócz metalowego krzyża posiada u swego szczytu herb Krasieńskich, Korwin, wykuty w skale.

*Rysunek herbu Korwin
wykutego w skale
- rys. A. Lampa*

Jaskinia Na Dupce

no m.in. kości niedźwiedzia jaskiniowego, mamuta i renifera. Do chętnie odwiedzanych należy też jaskinia Na Dupce – Siedlecka (dł. 83 m, gt. 17 m).

Jaskinie i grotty

Na terenie gminy istnieje ponad 35 jaskiń i schronisk skalnych. Należą do nich m.in. jaskinie: Ostrężnicka, Grota Niedźwiedzia oraz Na Dupce. Ta pierwsza (dł. 98 m) znajduje się w skale u podnóża zamku Ostrężnik. Jej otwór wejściowy przedzielony skalnym filarem, bywa nazywany płucami. Z obszernej komory i trzech korytarzy składa się jaskinia Grota Niedźwiedzia. Jej odkrywcą był gen. W. Krasieński. W namulisku groty znalazło-

Jaskinia - Grota Niedźwiedzia

Ścieżki krajoznawcze

Przez tereny gminy Janów przebiega sześć ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych. Należą do nich:

- **W rezerwacie „Parkowe”** (12 przystanków – 4,5 km). Trasa: Złoty Potok – Diabelskie Mosty
- **„Tropem Tajemnic”** (8 przystanków – 1,7 km). Trasa: Źródło Zdarzeń – ruiny Zamku Ostrężnik
- **W Siedlcu** (10 przystanków – 7 km). Trasa: schronisko PTSM – Pustynia Siedlecka – Kamieniołom Warszawski
- **„Leśniczówka Dziadówki”** (3,5 km). Trasa: Sygonotka – stawy Krasianów – Ponik
- **„Złota Kraina Pstrąga”** (5 km). Trasa: w Dolinie Wiercicy
- **Szlak Zjawisk Krasowych** (8 km). Trasa: Ostrężnik – Ponik

Kamieniołom Warszawski

Na pld. wsch. od wsi Siedlec istnieje dawny kamieniołom Warszawski. W latach 50. XX w. pozyskiwany stąd kamień wykorzystywano m.in. do licowania ścian kilku budynków rządowych w Warszawie. Miłośnicy geologii mogą tu znaleźć ciekawe okazy amonitów, belemnitów, ramienionogów i gąbek.

Kamieniołom Warszawski

Warto zwiedzić w okolicy...

- ostaniec Skąta Miłostna i źródło bijące u jej podnóża w Mstowie (gm. Mstów)

Skąta Miłostna

- krystalicznie czyste Niebieskie Źródła w Juliance (gm. Przyrów)

Najważniejsze imprezy

Jurajskie Lato Filmowe

To wielkie święto filmu, nazywane też „kinem pod gwiazdami”, organizowane jest od 1999 r. Każdego lata bierze w nim udział kilkadziesiąt tysięcy osób.

Nocny seans filmowy

Przez cztery dni (w połowie lipca) na wielkim, szesnastometrowym ekranie wyświetlanych jest kilkanaście hitów kinowych. Imprezie towarzyszą codziennie spotkania z reżyserami i najlepszymi polskimi aktorami. Jej oprawę stanowią zabytkowe limuzyny, czerwone dywany i szampan. Uczestnicy biorą także udział w konkursach związanych z wiedzą filmową, koncertach muzycznych i występach tanecznych. W 2005 r. Częstochowska Organizacja Turystyczna przyznała tej imprezie certyfikat najlepszego produktu turystycznego w regionie.

Gwiazda jednego z festiwali, aktor i reżyser - Jerzy Stuhr

Pustynny Piknik

W opinii wielu turystów Pustynia Siedlecka, dzięki swemu krajobrowi i rozległym piasmom, jest bardziej atrakcyjna niż Pustynia Błędowska. Jej zalety w pełni wykorzystali pomysłodawcy imprezy Pustynny Piknik. Od 2000 r. (ostatni weekend sierpnia) zjeżdżają tu ludzie przebrani za Beduinów, żołnierzy Legii Cudzoziemskiej i rycerzy wypraw krzyżowych. Wtedy też na pustyni pojawiają się wielbłądy i konie. Podczas pikniku organizowane są m.in. pokazy jazdy terenowej na

Na pikniku...

motorach i quadach, zawody modeli latających i latawców oraz biegi pustynne. To m.in. dzięki tej imprezie miejscowy softys otrzymał tytuł Softysa Roku 2004 w Polsce.

...rycerskie potyczki

Poszukiwacze złota

Święto Pstrąga

Tradycja tej imprezy sięga 1995 r. (pierwszy weekend sierpnia). Od tego czasu, na błoniach w Złotym Potoku spotykają się miłośnicy złotopotockich pstrągów. Przez dwa dni organizowane są tutaj m.in.: zawody wędkarskie, konkursy dla dzieci i dorosłych, prezentacje kulinarne, pokazy sprawnościowe, turnieje sportowe, rajdy piesze i konne oraz występy muzyczne. Dzieci biorą udział w konkursach „Prośba do Złotej Rybki” i „Wiedzy o Złotej Krainie Pstrąga”, a dorośli próbują swoich sił w „Biegu

Przysmaki z pstrąga

z Pstrągiem”, „Płukaniu Złota w Złotym Potoku” czy „Rzucie Podkową”. Jednak największą popularnością cieszy się konkurs kulinarny „Królewska Ryba Pstrąg”. Polega on na odgadnięciu nazw 16 potraw przyrządzonych z tej ryby.

Pieszko, konno i na rowerze

Dni Gminy Janów

Noc świętojańska, związana z przesileniem wiosennym, niesie ze sobą niepowtarzalną magię. Każdego roku wpisuje się ona w tradycyjne obchody Dni Gminy Janów (23-24 czerwca). To wtedy na miejscowe stawy puszczane są wianki z zapalonymi świecami. Ich

Noc świętojańska

przygotowanie to zasługa młodych ludzi z zespołu „Kotacz” w Lusławicach. A potem, z długości czasu płonących świec, przepowiadane są świętojańskie wróżby przeplatane miłosnymi wierszami. Czasami złotopotocki dworek odwiedza też rodzina Kasińskich w otoczeniu dzieci. I nikogo to specjalnie nie dziwi, bo w noc świętojańską wszystko wydobyć się może.

Zespół „Kotacz”

Szlaki pieszce

Szlak Orlich Gniazd (Częstochowa – Kraków, kolor czerwony, 163 km). Gmina Janów (14 km): Pabianice – Złoty Potok – Ostreżnik; dostępny dla rowerzystów

Szlak Warowni Jurajskich (Mstów – Rudawa, kolor niebieski, 161 km). Gmina Janów (10 km): Siedlec – Ostreżnik; dostępny dla rowerzystów

Szlak Zamoniū im. T. Belkego (Poraj – Gołonóg, kolor żółty, 95 km). Gmina Janów (8 km): Złoty Potok; dostępny dla rowerzystów

Szlak Walk 7 Dywizji Piechoty (Częstochowa – Janów, kolor zielony, 31 km). Gmina Janów (13 km): Siedlec – Złoty Potok – Janów; dostępny dla rowerzystów

Szlak Gór Gorzkowskich (Julianka – Ostreżnik, kolor czarny, 20 km). Gmina Janów (8 km): Apolonka – Góry Gorzkowskie – Ostreżnik; dostępny dla rowerzystów

Trasy rowerowe

Jurajski Szlak Rowerowy Orlich Gniazd (Częstochowa – Morsko, kolor czerwony, 64 km). Gmina Janów (5 km): Szczypie – Ostreżnik

Jurajski Szlak Rowerowy Z. Kasińskiego (Często-

chowa – Myszków, kolor zielony, 70 km). Gmina Janów (14 km): Dziadówki – Janów – Złoty Potok – Ostreżnik

Jurajski Szlak Hotelu „Kmicic” (pętla wokół hotelu, kolor czarny, 23 km). Gmina Janów (17 km): Złoty Potok – Bystrzanowice – Siedlec

Ścieżka rowerowa w Dolinie Wiercicy (Janów – Ostreżnik 11 km)

Na kuligu

Szlaki konne

Jurajski Szlak Stajni „Wiking” (pętla wokół stajni, 22 km). Gmina Janów (16 km): Złoty Potok – Siedlec

Szlak Jurajskiej Karawany Konnej (Złoty Potok – Olsztyn, 15 km). Gmina Janów (10 km): Złoty Potok – Pabianice – Brus

Transjurajski Szlak Konny PTTK

(Częstochowa – Nielepiece, kolor pomarańczowy, 250 km). Gmina Janów (18 km): Ostreżnik – Złoty Potok – Siedlec – Brus

Przez gminę będzie też Szlak Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego i Międzynarodowy Szlak Maryjny.

rys. M. Kania

Wybrane adresy w gminie

rys. M. Kania

Instytucje

Urząd Gminy w Janowie
42-253 Janów, ul. Częstochowska 1
tel. 034 327 80 48, fax 034 327 80 81
e-mail: gmina@janow.pl, janow.pl
turystryka@janow.pl, www.janow.pl

Zespół Parków Krajobrazowych
Woj. Śląskiego
42-253 Janów, ul. Szkolna 8,
tel. 034 327 80 30

Muzeum Regionalne im. Z. Krasińskiego
Złoty Potok, ul. Kościuszki 11
tel. 034 329 11 62

Pstrągarnia Raczyńskich
Złoty Potok, tel. 034 327 80 76
(sprzedaż i smażalnia ryb)

Stowarzyszenie Partnerstwo
Północnej Jury
42-253 Janów, ul. Częstochowska 1
tel./fax 034 327 89 43
e-mail: ppj@janow.pl
www.jura-ppj.pl

Jurajska Grupa GÖPR
Siedlec, ul. Szkolna 8
tel. 032 315 50 53, tel. alarmowy: 985

„Galeria pod Arkadami”
w Złotym Potoku
plac św. Jana Chrzyciela 1
tel. kom. 0 661 701 551

Obiekty noclegowe

Ośrodek ZHP w Janowie (50 miejsc)
ul. Przyrowska, tel. 034 327 80 66

Ośrodek Wypoczynkowy „Caritas”
w Poniku (60 miejsc)
ul. Wczasowa 5
tel. kom. 0 692 133 112

Schronisko PTSM w Siedlcu
(40 miejsc)
ul. Szkolna 8, tel. 034 327 85 12

Hotel „Kmicic”

Hotel „Kmicic” ***
w Złotym Potoku (80 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzóska 35
tel. 034 327 80 64, 034 327 82 51
(wypożyczalnia rowerów i sprzętu wodnego)

Ośrodek Metodyczny „Harcówka”
w Złotym Potoku (68 miejsc)
tel. 034 327 81 24, 034 327 82 62

Ośrodek „Harcówka”

Schronisko PTSM
w Złotym Potoku (60 miejsc)
ul. Kościuszki 5/2, tel. 034 327 80 67

Pole biwakowe „Nad Amerykanem”
w Złotym Potoku (80 miejsc)
ul. Kościuszki, tel. 034 327 80 48

Gospodarstwa agroturystyczne

Janów

Wiesława Jadczyk (9 miejsc)
ul. Żurawska 24, tel. 034 327 84 69

Małgorzata Małaczek (5 miejsc)
plac Grunwaldzki 24
tel. 034 327 83 13

Lustawice

Alina Kisiel (4 miejsca)
Lustawice 78 a, tel. 034 327 87 64

Ponik

Halina Markowska (8 miejsc)
ul. Wczasowa 24, tel. 034 327 81 99
tel. kom. 0 605 371 484

Jerzy Motłoch (20 miejsc)
ul. Kosynierów 3, tel. 034 327 82 70
tel. kom. 0 601 865 791

Michał Napora (7 miejsc)
ul. Gajowych 1 (gajówka Sygontka)
tel. kom. 0 606 678 415

Barbara Tarczyńska (6 miejsc)
ul. Powstańców Styczniowych 26
tel. 034 327 81 29

Wiesława Zyszczyk (10 miejsc)
ul. Dębowa 9

Siedlec

Barbara Buła (6 miejsc)
ul. Leśna 52, tel. 034 315 42 92
tel. kom. 0 505 982 009

Danuta Górecka (6 miejsc)
ul. Tartaczna 48, tel. 034 327 85 21

Barbara Michalik (6 miejsc)
ul. Szkolna 35, tel. 034 327 85 54
tel. kom. 0 601 071 561

Małgorzata i Andrzej Nowak
„Rancho Piekło” (12 osób)
ul. Częstochowska 38a
tel. 034 327 86 89
tel. kom. 0 661 234 698

Anna Rzeszowska (5 miejsc)
ul. Szkolna 25
tel. kom. 0 511 043 564

Henryk Srokosz (4 miejsca)
ul. Szkolna 7, tel. 034 327 86 08
tel. kom. 0 601 057 180

Sokole Pole

Kazimierz Szymusiński (12 miejsc)
Sokole Pole 16
tel. kom. 0 604 588 283

Złoty Potok

Alina Badura (4 miejsca)
ul. Klonowa 5, tel. 034 327 84 41

Helena Bednarska (6 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzóska 14
tel. 034 327 82 55

Ilona Bogunia (7 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzóska 16
tel. 034 327 83 43
tel. kom. 0 694 272 784

Aleksandra Czesna (9 miejsc)
ul. ks. Wdowickiego 4
tel. kom. 0 607 835 729

Teresa Gorzkowska (8 miejsc)
ul. Sikorskiego 31
tel. 034 327 82 61
tel. kom. 0 607 448 307

Małgorzata Kapral (9 miejsc)
pl. św. J. Chrzyciela 4
tel. 034 327 84 51
tel. kom. 0 609 310 063

Ewa Kot (6 miejsc)
ul. Krasińskiego 37
tel. 034 327 83 01

Stawomir Krzyształowski (10 miejsc)
ul. Sikorskiego 19
tel. 034 327 83 19
tel. kom. 0 667 790 436

Stanisława Lampa (5 miejsc)
ul. mjr. J. Wrzóska 3
tel. 034 327 81 25

Zofia Marcjanek (6 miejsc)
ul. Sikorskiego 6
tel. 034 329 11 34
tel. kom. 0 692 747 194

Zofia Motyl (6 miejsc)

ul. Klonowa 13
tel. 034 327 82 99, 034 329 10 73

Elżbieta Ozner (8 miejsc)

ul. Kościuszki 72, tel. 034 327 84 27

Barbara Pietrzak (4 miejsca)

ul. Wenikajtyśa 8, tel. 0 504 813 384

Leszek Piłarski (20 miejsc)

ul. Kościuszki 8/1, tel. 034 327 81 19
tel. kom. 0 607 989 228

Krzysztof Radosz (10 miejsc)

pl. św. J. Chrzyciela 20
tel. 034 329 11 22

Bożena Sikora (2 miejsca)

ul. Kościuszki 29, tel. 034 327 81 58

Barbara Śrubarczyk (12 miejsc)

ul. Kościuszki 65, tel. 034 327 83 78

Barbara Walczak (9 miejsc)

ul. Witosa 2, tel. 034 327 81 21

Lokale gastronomiczne

Złoty Potok

Bar „Rumcajs” ul. Kościuszki 61

Restauracja „Kmicic”

ul. mjr. J. Wrzosa 35
tel. 034 327 82 51

Restauracja „Źródłana”

ul. Kościuszki 73, tel. 034 327 82 02

Smażalnia pstrąga

ul. Kościuszki 100, tel. 034 327 80 76

Janów

Restauracja „Margot”

pl. Grunwaldzki 21,
tel. kom. 0 609 353 791

Restauracja „Nad Potokiem”

plac Grunwaldzki 16, tel. 034 327 80 15

Pizzeria „Paparazzo”

ul. Żarecka 24, tel. 034 329 10 83

Piasek

„Gościniec na Orlim Szlaku”

ul. Częstochowska 14, tel. 034 327 87 56

Siedlec

„Ranczo Piekło”,

ul. Częstochowska 38a, tel. 034 327 86 89

Ośrodki jeździeckie

„Wiking” w Złotym Potoku

ul. Kościuszki 8/1
tel. 034 32 78 119, tel. kom. 0 607 989 228

„Ranczo Piekło” w Siedlcu

ul. Częstochowska 37 a
tel. 034 327 86 89, tel. kom. 0 661 234 698

Jurajski Karawana Konna

w Piasku FTG „Oaza”
tel. 034 363 13 65, tel. kom. 0 509 175 621
(Zaczarowany Las i Galeria Planet)

Szlakiem Galerii Planet

„Jurajski Park Linowy nad

Amerykanem”, Złoty Potok

ul. mjr Wrzosa (przy parkingu)

tel. kom.: 0 664 450 692, 0 606 452 137

Bractwo Rycerskie –

„Drużyna Żelaznego Wilka”

Pabianice 41, tel. kom. 0 661 814 057

Informacja turystyczna

Urząd Gminy w Janowie

ul. Częstochowska 1
tel. 034 327 80 48

Biblioteka Gminna w Janowie

ul. Częstochowska 1
tel. 034 366 16 09

Schronisko PTSM w Siedlcu
ul. Szkolna 8, tel. 034 327 85 12
tel. kom. 0 601 057 180

„Galeria pod Arkadami”
w Złotym Potoku
plac św. Jana Chrzyciela 1
tel. kom. 0 661 701 551

Materiały źródłowe

- Atlas Szlaków Rowerowych Jury Krakowsko-Częstochowskiej – G. Wamberski, Kraków 2007 r.
- Jura Krakowsko-Częstochowska – C. Skala, Bielsko-Biała 2005 r.
- Księga Świata – A. Wiślicki, Warszawa 1856 r.
- Leksykon zamków w Polsce – L. Kajzer, S. Kołodziejski, J. Salm, Warszawa 2004 r.
- Materiały i opracowania Urzędu Gminy Janów – I. Bartkowiak, K. Lampa, Janów 2007 r.
- Na jurajskim szlaku – J. Kantyka, Katowice 1997 r.
- Orle gniazda i warownie jurajskie – J. Zinkow, Warszawa 1977 r.
- Szkie monograficzne Janowa i okolicy – M. Zwoliński, Częstochowa 1992 r.
- Województwo śląskie. Przyroda, gospodarka, dziedzictwo kulturowe – R. Dulias, A. Hübner, Kraków 2004 r.
- Zamek Ostreńnik w świetle dotychczasowych badań – S. Kołodziejski, Ojców 2004 r.
- Zamki Jury i ich okolice – J. Pleszyński 2007 r.

Wydawca:

Wydawnictwo Alatus - Małgorzata Pleszyńska
40-319 Katowice, ul. Pogodna 2
tel. 032 205 90 01, 032 204 88 75
e-mail: alatus@wydawnictwa.slask.pl
www.alatus.net.pl

Redaktor prowadzący i teksty: Jerzy Pleszyński

Zespół redakcyjny: Ireneusz Bartkowiak, Krzysztof Lampa,
Adam Markowski, Jerzy Pleszyński

Opracowanie graficzne: Agata Derbisz

Zdjęcia: Archiwum UG Janów, Wydawnictwo Alatus

Korekta: Urszula Bańcarek

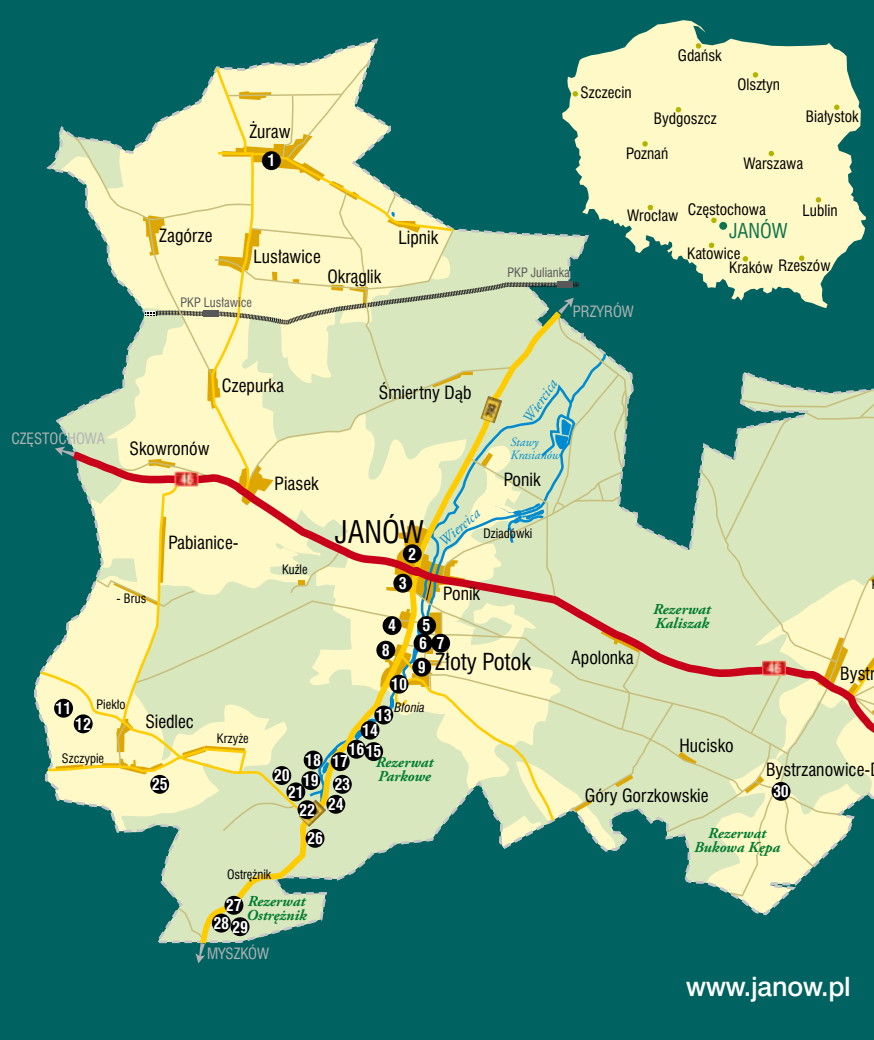
Wydanie trzecie, uzupełnione

©Copyright by Wydawnictwo Alatus – Katowice 2008

„Galeria pod Arkadami”

Ciekawe miejsca w Gminie Janów

- 1 Kościół pw. św. Bartłomieja w Żurawiu
- 2 Cmentarz żydowski
- 3 Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Janowie
- 4 Stajnia koni islandzkich „Wiking”
- 5 Muzeum „Dworek Zygmunta Krasieńskiego” w Złotym Potoku
- 6 Staw Irydion
- 7 Pałac Raczyńskich wraz z wystawą przyrodniczą
- 8 Kapliczka św. Brata Alberta Chmielowskiego na Wilczej Górze
- 9 Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Złotym Potoku
- 10 Staw Amerykan
- 11 Pustynia Siedlecka
- 12 Jaskinia Na Dupce
- 13 Grota Niedźwiedzia
- 14 Źródła Zdarzeń
- 15 Obelisk mjr. Wrzoska
- 16 Młyn Kołaczew
- 17 Staw Nocy Letniej
- 18 Pstrągarnia Raczyńskich
- 19 Stawy „Czarny” i „Zygmunt”
- 20 Brama Twardowskiego
- 21 Źródła Elżbiety
- 22 Źródła Zygmunta
- 23 Osiedle Wały
- 24 Skala z Krzyżem
- 25 Kamieniołom Warszawski
- 26 Diabelskie Mosty
- 27 Jaskinia Ostreżnicka
- 28 Źródło okresowe
- 29 Ruiny zamku na Ostreżniku
- 30 Dwór w Bystrzanowicach-Dworze

www.janow.pl

ISBN 978-83-60503-44-7